

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування відділення поліції № 1 (м. Тисмениця)
Івано-Франківського районного управління поліції
Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області
27.05.2025

м. Івано-Франківськ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19-1 , 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.05.2025 групою НПМ здійснено відвідування Відділення поліції № 1 (м. Тисмениця) Івано-Франківського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області.

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Вербовий Віталій Володимирович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Івано-Франківській області;

Непийвода Людмила Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Балкова Людмила Василівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Дем'янчук Світлана Степанівна, представниця громадської організації.

Відділення поліції № 1 (м. Тисмениця) Івано-Франківського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області (далі – Відділення поліції) знаходиться за адресою: вул. Левицького, 4, м. Тисмениця, Івано-Франківська область, 77400.

Керівництво: Запоточний Роман Іванович, в.о. начальника Відділення поліції № 1 (м. Тисмениця) Івано-Франківського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області.

Відвідування проведено у присутності помічника чергового чергової частини Сісяк Тетяни Ігорівни.

Загальна чисельність працівників Відділення поліції станом на 27.05.2025 складала 65,5 штатних одиниць, 20 посад є вакантними.

Відділення поліції знаходиться у двоповерховій будівлі. На вході наявна вивіска із зазначенням його повної назви. Пропускний режим в приміщення забезпечується інспектором чергової частини при вході (фото 1), який реєструє всіх відвідувачів у Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених. Для відвідувачів наявні необхідні інформаційні стенди.

У приміщенні та по периметру встановлено камери відеоспостереження з архівацією записів більше 30 діб.

В день відвідування у Відділенні поліції затримані особи не перебували. Проте, з початку 2025 року працівниками Відділення поліції затримано 8 осіб, з них: за вчинення адміністративних правопорушень - 3 особи, затриманих за підозрою у вчиненні злочину - 4 особи, затриманих на підставі ухвали слідчого судді, суду - 1 особа.

З метою отримання інформації про дотримання прав людини в діяльності Відділення поліції проведено спілкування з 6-ма працівниками.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування Відділення поліції групою НМП здійснювалось 20.10.2021 (цільовий візит), за результатами якого виявлено порушення та недоліки:

кімната для затриманих не функціонує у зв'язку з невідповідністю вимогам міжнародних та національних стандартів; кімната для проведення слідчих дій не використовується (потребувала капітального ремонту), натомість слідчі дії проводились у службових кабінетах;

неналежне ведення службової документації щодо пропускового режиму до приміщення Відділення поліції та обліку осіб, які в ньому перебувають;

відсутність контролю за забезпеченням прав затриманих осіб: службова особа, відповідальна за перебування затриманих, частково виконує обов'язки із захисту прав затриманих осіб (не подавались керівнику щоденні письмові звіти про дотримання прав затриманої особи, підозрюваної у вчиненні злочину);

порушення вимог щодо відео фіксації перебування осіб у Відділенні поліції, оскільки вийшов з ладу відеореєстратор;

порушення права на захист: відсутня кімната для побачень з адвокатом; не дотримувались вимоги щодо негайності оповіщення центру з надання безоплатної правової допомоги після фактичного затримання осіб в порядку статті 208 КПК України; відсутні матеріали щоквартальної звірки із центром надання безоплатної правової допомоги про кількість випадків затримання осіб та кількість випадків неприбуття або несвоєчасного прибуття адвокатів;

порушення прав осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на безперешкодний доступ до приміщення: будівля Відділення поліції є архітектурно недоступною для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (відсутність ліфта чи підйомника на II поверх, високі пороги, відсутність відповідного контрастного маркування сходинок).

Надані за результатами попереднього відвідування рекомендації у Відділенні поліції виконані частково, зокрема, відновлено відеоспостереження, проведено відповідні навчання для працівників чергової частини, здійснено звірки з центром з надання безоплатної правничої допомоги, проведено ремонтні роботи, обстежено приміщення для вивчення питання переобладнання частини приміщення чергової частини для створення належних умов тримання затриманих осіб.

Разом з тим, більшість рекомендацій, наданих за результатом попереднього відвідування до Відділення поліції, залишились невиконаними.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України)

1. У порушення підпункту 11 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно

колишніх поліцейських» у Відділенні поліції не здійснюється комісійне обстеження всіх службових приміщень та транспортних засобів з метою виявлення та вилучення сторонніх предметів, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень затриманим особам.

2. У порушення вимог Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 (далі – Положення № 1561), кімната для проведення слідчих дій не облаштована у відповідності до вимог вказаного Положення і фактично не функціонує (фото 2).

За результатами перегляду відеоспостереження та після спілкування із працівниками Відділення поліції з'ясовано, що, як правило, всі процесуальні дії із затриманими проводяться в кабінетах слідчих.

Варто зазначити, що пунктом 3 наказу Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 визначена пряма заборона проводити слідчі дії та інші передбачені законодавством України заходи (опитування, побачення із захисником тощо), необхідні для повного, всебічного й об'єктивного дослідження обставин учинення злочинів за участю осіб, затриманих за підозрою в їх вчиненні, у будь-яких приміщеннях органів і підрозділів поліції, крім слідчих кімнат.

3. Європейський комітет наголошує на трьох ключових правах затриманих осіб: повідомлення третій особі про затримання, доступ до адвоката та медичне обстеження лікарем за власним вибором. Забезпечення цих прав від початку затримання є основною гарантією проти жорстокого поводження, а ефективність контролю посилюється веденням повного дос'є щодо кожної затриманої особи (CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2015), п. 36, 40)¹.

Статтею 212 КПК України передбачено, що в органі, до складу якого входить підрозділ органу досудового розслідування, мають бути призначені одна або декілька службових осіб, відповідальних за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих.

Під час відвідування встановлено, що відповідно до наказу начальника Відділення поліції № 1 (м. Тисмениця) № 93 від 12.07.2024 та наказу в.о. начальника ГУНП в Івано-Франківській області № 221 від 12.05.2025 обов'язки службової особи, відповідальної за перебування та дотримання прав затриманих, покладено на помічника чергового чергової частини, старшого сержанта поліції Сісяк Т.І., посадова інструкція якої не приведена у відповідність до вищезазначених розпорядчих документів.

Попри рекомендації Європейського комітету та вимоги кримінального процесуального законодавства, відповідальна за перебування та забезпечення дотримання прав затриманих у Відділенні поліції, неналежно виконує свої обов'язки. Зокрема, у порушення статей 212, 213 КПК України, неналежно фіксується нею інформація щодо обліку усіх дій, що проводяться із залученням затриманого (не зазначається час їх початку та завершення, а також особи, які проводили чи були присутні при здійсненні таких дій), не надаються щоденні письмові звіти про дотримання прав затриманої особи,

¹ <https://rm.coe.int/16806cea2e>

підозрюваної в скоєнні злочину за дні перебування затриманих у приміщенні Відділення поліції у статусі затриманого.

Під час спілкування з'ясовано, що дана службова особа не виконує в повному обсязі покладені на неї обов'язки стосовно здійснення контролю за дотриманням іншими службовими особами прав затриманого, а також безпосереднє забезпечення цих прав, оскільки вважає їх додатковим навантаженням. Виконання зазначених обов'язків фактично обмежується лише анкетуванням працівника поліції, який здійснив затримання, фіксацією часу затримання та факту складання протоколу.

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України)

4. У порушення пункту 1 розділу VIII Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція № 440), у Відділенні поліції тривалий час не функціонує кімната для затриманих осіб у зв'язку з невідповідністю національним та міжнародним стандартам (фото 3). Зі слів працівників поліції, затримані особи невідкладно направляються до ІТТ № 1 (м. Надвірна).

Проте, згідно записів із камер відеоспостереження у Відділенні поліції (фото 4) та Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених (запис від 04.05.2025 за № 748 та № 750), особу, яка вже була фактично затримана до прибуття у Відділення поліції (до 10.00 год), о 16.12 год у кайданках в супроводі працівників поліції конвойовано до ІТТ № 1 (м. Надвірна). Час прибуття до ІТТ - 18.20 год.

Аналогічна ситуація і з затриманнями осіб, підозрюваними у вчиненні злочину, які відбулися 11.09.2024, 23.01.2025 та 06.04.2025.

Вказане свідчить, що затримані особи всупереч вимог Інструкції № 440 тривалий час утримуються в приміщеннях Відділення поліції. При цьому, вони не забезпечуються необхідним харчуванням, не мають вільного доступу до туалету та можливості відпочинку в нічний час.

У своїх доповідях Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет) (Дванадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2002)15), зазначає про необхідність забезпечення затриманих осіб харчуванням (мінімум один раз на день повноцінним харчуванням, щось більш суттєве, ніж бутерброд), доступом до води, туалету. Особи, які повинні провести ніч в місці тримання, мають бути забезпечені чистим матрацом та ковдрами.

5. При вивченні протоколів про затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, у частині випадків встановлено порушення щодо його відповідності вимогам процесуального законодавства. Так, у порушення статті 104, 208, 209 КПК України службові особи Відділення поліції у протоколах про затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, не вказують фактичне місце та

фактичний час затримання особи з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою (протоколи затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину від 11.09.2024, 23.01.2025, 06.04.2025, 04.05.2025).

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію»)

6. Всупереч вимогам пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, у Відділенні поліції немає працівників поліції, які би пройшли підготовку та отримали посвідчення щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги. Натомість, працівники повідомили, що систематично проходять курси із надання домедичної допомоги в тренінговому центрі Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України)

7. Попри вимоги пункту 12 Додатку 2 (Перелік приміщень і устаткування чергової служби органу (підрозділу) поліції, закладу освіти та поліцейських первинної комунікації фронт-офісів) до Інструкції № 440, у Відділенні поліції відсутня кімната для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками.

Відсутність такої кімнати унеможливорює проведення конфіденційних побачень та позбавляє затриману особу права на конфіденційне спілкування із захисником, а також після першого допиту мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості. Європейський комітет у 21-ій Загальній доповіді [CPT/Inf (2011) 28] наголошує на питанні доступу до адвоката під час тримання в підрозділі поліції та на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Європейський комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

8. Виявлено випадки недотримання вимог щодо негайності оповіщення Центру з надання безоплатної правничої допомоги після фактичного затримання осіб в порядку статті 208 КПК України.

Під час вибіркового огляду Журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим (далі - Журнал), встановлено ймовірне порушення частини 4 статті 213 КПК України, пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у

вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363, а саме, несвоєчасне повідомлення Центру з надання безоплатної правничої допомоги (далі – Центр БПД) про затримання особи. Про зазначене свідчить затримання особи 04.05.2025, яке відбулося до 10.00 год (запис в Журналі № 7), при цьому, Центр БПД повідомлено о 12.38 год, а адвокат прибув о 14.21 год.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 21 Конституції України)

9. На центральному вході до будівлі Відділення поліції, а також на вході до кімнати прийому громадян наявні сходишки та високі пороги, які не відповідають вимогам Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327. Тому, особи з інвалідністю на кріслі колісному не мають змоги без сторонньої допомоги потрапити до приміщення Відділення поліції (фото 1).

Інші порушення.

10. Оскільки до приміщення Відділення поліції громадяни можуть потрапити лише з дозволу працівника чергової частини при вході в будівлю і після реєстрації у Журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених, вказані особи не мають вільного доступу до кімнати прийому громадян.

Вказане є порушенням пункту 4 розділу III наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України» від 15.11.2017 № 930 (далі – Наказ МВС України № 930), яким передбачено, що для прийому громадян в органах та підрозділах поліції облаштовуються приймальні громадян. Приймальня громадян забезпечується необхідними меблями, комп'ютерною технікою, оргтехнікою, засобами зв'язку та пожежогасіння, медикаментами, канцелярським приладдям, юридичною літературою та розташовується в приміщенні, доступ до якого не обмежений порядком внутрішньо об'єктового режиму.

Унаслідок цього, громадяни позбавлені можливості вільно потрапити до кімнати прийому громадян, оскільки їх волевиявлення у даному випадку обмежене встановленими правилами пропускнуго режиму і залежить від згоди або незгоди працівників чергової частини чи керівництва Відділення поліції.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Головному управлінню Національної поліції в Івано-Франківській області:

1.1. Відповідно до частини четвертої статті 7 Закону України «Про Національну поліцію» за викладеними фактами провести службове

розслідування та вжити заходів щодо усунення наявних порушень прав і свобод громадян, вимог законодавства, а також причин і умов що їм сприяють.

1.2. Вжити заходів щодо відновлення функціонування в управліннях (відділах, відділеннях) поліції кімнат для затриманих осіб та обладнання їх відповідно до вимог підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 23.05.2017 № 440.

1.3. Вжити заходів, спрямованих на недопущення зазначених порушень і недоліків у всіх територіальних підрозділах поліції, підпорядкованих Головному управлінню Національної поліції в Івано-Франківській області.

2. Відділенню поліції № 1 (м. Тисмениця):

2.1. Вирішити питання щодо проведення щотижневого комісійного обстеження всіх службових приміщень та транспортних засобів з метою виявлення та вилучення сторонніх предметів, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень затриманим особам.

2.2. Облаштувати кімнати для проведення слідчих дій у відповідності до вимог, передбачених наказами Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 «Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України»;

2.3. забезпечити проведення опитування громадян та процесуальні дії за їх участю виключно у спеціально відведених та обладнаних для цього службових приміщеннях (кімнатах для проведення слідчих дій) відповідно до вимог підпункту десятого пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських».

2.4. Забезпечити належну фіксацію перебування осіб у Відділенні поліції та ведення відповідної службової документації у відповідно до вимог Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 23.05.2017 № 440.

2.5. Забезпечити обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником за встановленими стандартами.

2.6. Забезпечити належний контроль за додержанням вимог статті 212 та статті 213 КПК України щодо виконання обов'язків особою, відповідальною за дотримання прав затриманих громадян.

2.7. Організувати підготовку та підвищення кваліфікації працівників Відділення поліції, які згідно із своїми службовими обов'язками зобов'язані володіти знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.

2.8. Ознайомити працівників чергової частини Відділення поліції з Порядком взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним наказом МОЗ, МВС, Мініюсту та Держслужби з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

2.9. Забезпечити вільний доступ відвідувачів до кімнати прийому громадян відповідно до вимог пункту 4 розділу 3 наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України» від 15.11.2017 № 930.

2.10. Створити належні умови для вільного доступу і відвідування приміщень Відділення поліції особами з інвалідністю, іншими маломобільними групами населення відповідно до вимог пункту 5.3 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327.

До звіту додаються наступні документи та матеріали: фототаблиця на 1 арк.

**Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Верховної Ради
України з прав людини**

Людмила НЕПИЙВОДА

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

